

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja -kertomus vuoteen 2025

Sisällysluettelo

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja -kertomus vuoteen 2025	2
JOHDANTO	2
LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMAN TAUSTAA	4
LASTEN JA NUORTEN JA PERHEIDEN HYVINVOINNIN TILA 2021 JA MUUTOKSET VUOTEEN 2025 MENNESSÄ.....	5
Muita havaintoja lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin tilasta	6
VARHAISKASVATUS.....	8
PERUSOPETUS JA SIIHEN LIITTYVÄT PALVELUT	8
Tuki koulussa / oppilashuolto:	10
HYVINVOINTIPALVELUT	11
Kulttuuri- ja kirjastopalvelut	11
Liikuntapalvelut	11
Nuorisotyö	12
Etsivä nuorisotyö	13
Kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteet	13
ENNALTA EHKÄISEVÄT JA VARHAISEN TUEN LAPSIPERHEPALVELUT.....	14
Ennaltaehkäisevä terveydenhuolto	14
Perheneuvola	14
Neuvolan perhetyö	14
Yhteisölliseen oppilashuoltoryhmä	15
Psykologipalveluja.....	15
Lapsiperheiden sosiaalityö ja muut sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut	15
Lapsiperheiden kotipalvelu.....	16
Perheoikeudelliset palvelut	16
Sosiaalipäivystys	16
LAPSI- JA PERHEKOHTAINEN LASTENSUOJELU	17
LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMAN TAVOITTEET	17
HYVINVOINTISUUNNITELMAN SEURANTA JA ARVIOINTI	19

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja -kertomus vuoteen 2025

JOHDANTO

Kauden alussa tehty suunnitelmaosuus on kuvattu mustalla fontilla ja kertomusosuus vuoteen 2025 asti punaisella.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laatiminen perustuu 1.1.2008 voimaan tulleen Lastensuojelulain (417/2007) 12 §:ään, jonka mukaan kunnat veloitetaan laatimaan suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Lain mukaan kunnanvaltuusto hyväksyy suunnitelman sekä seuraa ja arvioi sen toteuttamista vähintään kerran valtuustokauden aikana. Valtuuston tulee ottaa suunnitelman toteuttaminen huomioon kunkin vuoden talous- ja toimintasuunnitelmassa. Suunnitelma on osa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 6 §:ssä tarkoitettua kunnan hyvinvointisuunnitelmaa. Uutta valtuustokautta koskevaan hyvinvointisuunnitelmaan sisällytetään lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja erillisistä suunnitelmista luovutaan.

Hyvinvointialue uudistuksen myötä 2023 siirtyi kunnilta sosiaali- ja terveystalveluiden tuottaminen hyvinvointialueille. Hyvinvointialue tekee omat alueelliset hyvinvointisuunnitelmat, jotka toimivat jatkossa hyvänä pohjana kunnan hyvinvointisuunnitelmalle.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman avulla ohjataan, johdetaan ja kehitetään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointityötä kunnassa. Kunnan luottamushenkilöt saavat kokonaisvaltaisen käsityksen lasten, nuorten ja lapsiperheiden kasvuoloista sekä resursseista, joita tarvitaan heidän hyvinvointinsa turvaamiseksi. Suunnitelman on tarkoitus ohjata kunnan lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi- ja lastensuojelupolitiikkaa.

Suunnitelma sisältää tietoja

- lasten ja nuorten kasvuoloista
- lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista
- lastensuojelun tarpeesta kunnassa
- lastensuojelulain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta palvelujärjestelmästä
- yhteistyön järjestämisestä eri toimijoiden välillä

Kunnan lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tulee sisältää suunnittelukaudelta tiedot:

- 1) lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta;
- 2) lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista;
- 3) yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä; sekä
- 4) suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

Suunnitelman sisältö on laaja-alainen ja koskee lapsen ja nuoren kasvuoloja, niiden epäkohtien ehkäisemistä, vanhemmuuden tukea sekä lasten ja nuorten palveluja, sisältäen myös lastensuojelulain mukaisen lastensuojelusuunnitelman. Erilaiset lait ja asetukset kuten hallitusohjelma, perusopetuslaki, varhaiskasvatusturvalaki, terveydenhuoltolaki, lastensuojelulaki sekä nuorisolaki, liikunta- ja kulttuurilaki määrittelevät lasten- ja nuorten hyvinvointiin liittyviä asioita.

Terveydenhuoltolain (2011) yhtenä painopisteenä on terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, joka tulossa olevan sote-uudistuksen ja valtakunnallisen lapsiperheiden muutosohjelman mukaan on jatkossa kuntien vastuualuetta yhteistyössä maakunnallisten sosiaali- ja terveystalouksien kanssa.

Laki velvoittaa kuntia varaamaan riittävät resurssit ennaltaehkäisyyn sekä erityisen tuen ja tutkimuksen tarpeen varhaiseen tunnistamiseen. Neuvolatoimintaa, suun terveydenhoitoa sekä koulu- ja opiskelijaterveydenhuoltoa koskeva Valtioneuvoston asetus määrittelee tarkasti palvelujen sisältöä, niihin varattavia resursseja ja tehtävien terveystarkastusten ajankohtia.

Varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistuksen ensimmäisen vaiheen lakimuutokset tulivat voimaan 1.8.2015. Lasten päivähoitosta annetun lain nimi muuttui varhaiskasvatustalaksi, jossa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen ja korostetaan lapsen etua toiminnan järjestämisessä. Lakiin on kirjattu varhaiskasvatuksen tavoitteet ja erityisesti siinä painotetaan lasten sekä huoltajien osallisuutta ja vaikuttamista.

Laissa edellytetään, että varhaiskasvatuksessa toimitaan yhdessä lapsen sekä vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi, tuetaan lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä, kehitetään lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistetään lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjataan eettisesti vastuulliseen ja kestäväan toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetushallitus on laatinut normiohjaavat valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, joiden pohjalta laaditaan paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat palveluntuottaja-, yksikkö-, ryhmä- tai toimintamuotokohtaisesti. Päiväkodissa ja perhepäivähoitossa jokaiselle lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Uudet varhaiskasvatussuunnitelmat oli kunnissa otettava käyttöön 1.8.2017.

Perusopetuslain (26a§) mukaan lapsen on osallistuttava ennen oppivelvollisuuden alkua vuoden kestäväan esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Esiopetus toteutetaan esiopetussuunnitelman perusteiden ja sen mukaan laaditun seudullisen esiopetussuunnitelman pohjalta. Perusopetuksen opetussuunnitelmat on otettu käyttöön kaikilla vuosiluokilla. Lukion opetussuunnitelmauudistus on käynnissä ja uudet opetussuunnitelmat otetaan käyttöön 1.8.2021. Oppivelvollisuusikä laajenee ikäluokka kerrallaan 1.8.2021 alkaen, minkä johdosta 2. asteen opiskelijoille tulee antaa ilmaiseksi oppikirjat, tietokone ja opiskelumateriaali. Lukiokoulutuksessa sähköisten ylioppilaskokeiden käyttö laajenee.

Nuorisolaki uudistui vuoden 2017 aikana. Tavoitteena on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä sekä lisätä nuorten osallisuutta, vaikutusmahdollisuuksia ja yhdenvertaisuutta. Nuorisolain mukaan kunnassa tulee olla nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, joka kattaa nuorten kannalta keskeisimmät toimijat; opetus-, sosiaali-, terveys- ja nuorisotoimi sekä työ- ja poliisi- ja puolustushallinnon edustajat. Nuorisolaissa säädetään edelleen myös etsivästä nuorisotyöstä. Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva alle 29-vuotias nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään ja muuta elämänhallintaa sekä pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille.

Esi- ja perusopetuksen oppilashuoltosuunnitelmien taustalla on oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013), jonka myötä Opetushallitus on tehnyt muutoksia esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin oppilashuoltoa koskevan luvun osalta. Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määrättiin myös koulu-/yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelmien tekemisestä, jotka on kunnissa tehty peruskoulujen yhteisenä oppilashuoltosuunnitelmana ja/tai esiopetuksen yhteisenä oppilashuoltosuunnitelmana.

Oppilashuoltolain muutokset tulivat voimaan 1.8.2014. Oppilashuolto jakautuu yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Yhteisöllistä oppilashuoltoa kehittää koulu- tai kuntakohtainen oppilashuoltoryhmä. Yksilökohtaista oppilashuoltoa varten muodostetaan tapauskohtainen asiantuntijaryhmä, joka käsittelee yksittäisen oppilaan tilannetta. Opiskelijahuollon yleisestä suunnittelusta ja kehittämisestä vastaavat kuntien monialaiset työryhmät. Esi- ja perusopetuksen oppilashuoltosuunnitelmissa kuvataan oppilashuollon kokonaistarve ja oppilashuoltopalvelut. Suunnitelmassa kuvataan myös yhteisöllisen oppilashuollon ja yksilökohtaisen oppilashuollon käytänteet.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 12 §:n mukaan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan on kirjattava opiskeluhuollon tavoitteet ja paikallisen toteuttamistavan keskeiset periaatteet, arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta, käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ja avustajapalveluista sekä tuki- ja erityisopetuksesta. Suunnitelmaan on kirjattava myös keinot, joilla vahvistetaan yhteisöllistä opiskeluhoitoa ja opiskelijoiden varhaista tukea sekä tiedot suunnitelman toteuttamisesta, seurannasta sekä opiskeluhuollon laadunarvioinnista.

Nykyisen sosiaalihuoltolain (1301/2014) tavoitteena on vahvistaa peruspalveluja ja vähentää sitä kautta korjaavien toimenpiteiden tarvetta. Tavoitteena on myös madaltaa tuen hakemisen kynnyistä järjestämällä sosiaalipalveluja muiden peruspalvelujen yhteydessä.

Valtakunnallisena tavoitteena hyvinvointialueiden myötä on monialaisten perhekeskusten avulla varmistaa lapsille, nuorille ja perheille varhainen, oikea-aikainen matalan kynnyksen tuki arjessa. Perhekeskukset voivat toimia verkostomaisina, digitaalisina tai fyysisinä palveluina.

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMAN TAUSTAA

Kustavissa ei ole aiemmin laadittu lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa. Suunnitelman laatiminen vuoden 2022 alussa on erittäin tärkeää, sillä hyvinvointialueet aloittavat toimintansa 1.1.2023. Uutta suunnitelmaa tehtäessä selvitettiin kustavilaisten lasten ja nuorten hyvinvoinnin vahvuuksia ja haavoittuvuuksia niin lasten ja nuorten kuin työntekijöidenkin näkökulmasta. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa on ollut laatimassa rehtori-sivistystoimenjohtaja Kaisa Olari, sosiaalijohtaja Aino Hynninen, sosiaaliohjaaja ja koulukuraattori Henna-Riikka Saarikoski, hyvinvointikoordinaattori Markus Malmelin, kirjastonhoitaja - kulttuurisihteeri Anna Leimola ja varhaiskasvatusjohtaja Jenni Leppänen. **Kertomusosuutta on ollut työstämässä rehtori-sivistystoimenjohtaja, hyvinvointikoordinaattori, varhaiskasvatuksen johtaja ja kirjastonhoitaja - kulttuurisihteeri.**

Varhaiskasvatusta tarjotaan Suotorpan päiväkodissa, jossa tarjotaan sekä 1- että 2-vuotista esiopetusta. Kustavissa toimii Kivimaan koulu, jossa on opetusta 1–6-luokille. Yläkoulua kustavilaiset käyvät Taivassalon yhtenäiskoulussa.

2- vuotinen esiopetuskokeilu on päättynyt keväällä 2024.

Koulun lähiympäristöstä löytyy suurin osa vapaa-ajan palveluista samasta pihapiiristä.

Koulun pihapiiri on uudistettu vuosien 2022-2024 aikana lähiliikuntapihaksi. Koulun pihalle on hankittu uudet keinut, kiipeilyteline sekä koulun edessä on turva-alusta, jonne on asennettu kaksi karusellia ja tasapainorata. Lisäksi koulun pihalle asennettiin monitoimikaukalo ja varauskäytössä oleva kota. Monitoimikaukalossa on tekonurmialusta ja talvisin olosuhteista riippuen kaukalo toimii jääliikuntapaikkana. Kaukalossa on valmius jäähdytyskoneistolle, mutta itse laitteiston hankinta jäi korkeiden kustannusten vuoksi tekemättä. Koko hankkeelle saatiin valtionavustusta 115 t€.

LASTEN JA NUORTEN JA PERHEIDEN HYVINVOINNIN TILA 2021 JA MUUTOKSET VUOTEEN 2025 MENNESSÄ

Väestö ja elinolot: Kustavi on paikkakuntana kokoisekseen vireä, hyvin menestyvä saaristolaispitäjä, jossa on runsaasti liikunta- ja kulttuurimahdollisuuksia. Kustavissa on alle 18-vuotiaita lapsia ja nuoria 104 henkilöä joulukuussa 2021. Kunnan asukkaiden määrä kasvaa vuosittain muuttovoittoisesti. Kunnassa on yhä enemmän yhden hengen talouksia väestön ikääntymisen ja lapsiperheiden vähentymisen myötä. Viimeistään toisen asteen koulutuksen jälkeen nuoret usein muuttavat toisille paikkakunnille koulutuksen tai työpaikan vuoksi. Kustavin kunnassa työttömyysprosentti noin 6 % lokakuussa 2021.

Kustavissa oli alle 18-vuotiaita lapsia ja nuoria 94 syyskuussa 2025. Työttömyysprosentti oli Kustavissa 7,6 % elokuun lopussa 2025.

Ajanjakson alkuun osui korona, joka merkittävästi vaikutti lapsille ja nuorille suunnattujen palvelujen järjestämiseen. Vuodesta 2023 eteenpäin isoimpana haasteena on ollut kunnan tilojen huono kunto. Tämä on kohdistunut erityisesti lapsiin ja nuoriin, koska väistötiloihin on jouduttu siirtämään koulun, nuokkarin, iltapäiväkerhon ja kirjaston tilat. Nuorisotila oli useamman kuukauden suljettuna, kun sopivaa väistötilaa ei ollut tarjolla. Koulua lukuun ottamatta toiminnot ovat edelleen

väistötiloissa. Myös liikuntatilat ovat kosteusvaurioituneet, mutta käyttöä turvaavilla toimenpiteillä tilojen käyttöä on pystytty jatkamaan joiltakin osin. Vuoden 2025 aikana on aloitettu uuden monitoimitalon suunnittelu, johon olisi tarkoitus siirtää liikuntatilat, iltapäiväkerho, kirjasto ja nuorisotila.

Muita havaintoja lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin tilasta

Kustavissa on kaikki edellytykset hyvään lapsiperhe-elämään. Kasvuympäristö on turvallinen ja viime aikoina on alettu kiinnittämään yhä enemmän huomiota perheiden hyvinvoinnin edistämiseen. Lasten hyvinvointi edellyttää aikuisten yhteistyötä kaikissa lasten kasvuympäristöissä kuten päiväkodissa, koulussa, vapaa-ajalla ja kodeissa. Vanhemmat tarvitsevat yhä enemmän tukea vaativaan lasten kasvatustehtävään.

Kivimaan koulun kouluviihtyvyysskyselyssä kartoitettiin kavereihin ja kiusaamiseen liittyviä asioita. Laaja kouluviihtyvyysskysely tehtiin oppilaille 1.11.2021 ja suppeampi kysely huoltajille viikolla 48/2021, jossa kysyttiin huoltajien käsitystä asioista, jotka liittyvät kouluviihtyvyyteen. Tarkoituksena on, että kyselyt pidetään jatkossa lukukausittain. Kouluviihtyvyysskyselyn mukaan kustavilaisilla koululaisilla 92 %:lla on koulussa vähintään yksi ystävä. 51,3 % oppilaista on havainnut koulussa kiusaamista. 81 % oppilaista kokee viihtyvänsä koulussa. Huoltajista (vastaajia 28 henkilöä) 46 % on havainnut kiusaamista. Kouluviihtyvyysskyselyssä tuli ilmi, että 13,5 % oppilaista kokee koulussa tulleen kiusatuksi. Huoltajista 96 % kokee, että lapsi viihtyy koulussa. Koulu on reagoinut asiaan ja suunniteltuja toimenpiteitä toteutetaan. Oppilaiden kanssa käsitellään tulokset. Oppilaskunta ottaa asiaan kantaa. Sivistyslautakunnalle viedään tulokset tiedoksi. Tulokset ja toimenpiteet tiedotetaan koteihin. Vanhemmille pidetään vanhempainilta, jossa sovitaan yhteisiä sääntöjä, miten toimitaan tietyissä tilanteissa. Koulukuraattori on mukana prosessissa.

Kivimaan koulussa on mukava opiskella pienessä yhteisössä, jossa kaikki tuntevat toisensa. Oppilailla on valmiuksia ottaa yhteyttä koulun aikuisiin. Koulussa on syksyllä 2021 puututtu kouluviihtyvyyteen ja negatiiviseen ilmapiiriin. Välitunneilla on ollut paljon riitatilanteita, joita on selvitetty. Oppilaat ovat kohdelleet toisiaan välinpitämättömästi. Aikuisia ei ole toteltu, ja oppilaat ovat saattaneet käyttäytyä ylimielisesti. Rehtori ja opettajat ovat pitäneet kouluviihtyvyytunnin, jossa asioista on keskusteltu avoimesti oppilaiden kanssa. Huoltajia on myös tiedotettu asiasta.

Kivimaan koulussa on tehty ja tehdään edelleen kouluviihtyvyysskysely kerran lukuvuodessa, tammikuun lopulla. Kyselyä on vuosien saatossa muokattu yhteisöllisessä opiskeluhuoltoryhmässä. Kivimaan koulun toimintakulttuuria on pyritty muuttamaan vahvasti positiiviseen suuntaan. Tämä näkyy yleisesti ilmapiirissä. Välitunneilla on vain vähän satunnaisia riitatilanteita, jotka aikuiset selvittävät välittömästi. Oppilaat myös tottelevat aikuisia ja kohtelevat toisiaan paremmin kuin aiemmin.

Korona on vaikuttanut oppilaiden hyvinvointiin. Perheiden tilanteet korona aikana ovat vaihdelleet hyvin paljon. Oppilashuollollista tukea tarvitaan koulussa. Myös vanhemmat ja perheet tarvitsevat tukea muuttuneissa olosuhteissa.

VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatustilain mukaan kunnan tehtävä on huolehtia siitä, että varhaiskasvatusta on saatavissa perheiden tarpeen mukaan. Tarvittaessa varhaiskasvatusta järjestetään myös iltaisin, öisin ja viikonloppuisin. Laissa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen ja korostetaan lapsen etua toiminnan järjestämisessä. Varhaiskasvatustoiminnan tavoitteet on säädetty laissa.

Kustavissa kunnan järjestämää, valvomaan ja tukemaa julkista varhaiskasvatustoimintaa järjestetään tällä hetkellä Suotorpan päiväkodissa. Kustavissa (vuonna 2021) kaikki varhaiskasvatusikäiset lapset osallistuvat perheille maksuttomaan varhaiskasvatukseen. Kaksivuotinen esiopetus muuttanee myös varhaiskasvatuksen toimintamalleja ja yhä useampi alle kouluikäinen lapsi tulee olemaan varhaiskasvatuksen piirissä.

Kustavissa kaikki varhaiskasvatusikäiset lapset ovat osallistuneet maksuttomaan varhaiskasvatukseen. Lapsia on tällä hetkellä 23 lasta.

Kaksivuotinen esiopetuskokeilu on päättynyt keuhällä 2024.

Lapsen kasvun ja kehityksen havainnointiin on kiinnitetty erityistä huomiota. Kasvua seurataan, arvioidaan ja tuetaan oikealla tavalla ja mahdollisiin muihin tuen tarpeisiin pyritään reagoimaan varhaisessa vaiheessa. Työntekijät havainnoivat lapsia arjessa, kirjaavat havainnot ja vasukeskustelun aikana havaintoja käydään läpi vanhempien kanssa. Tavoitteena on, että lapsi saisi kasvuun ja kehitykseen oikeanlaisen tuen oikea-aikaisesti. Mahdollista tuen tarvetta ja tuen polkua mietitään ja suunnitellaan aina yhdessä lapsen huoltajien, varhaiskasvatuksen opettajien ja koulun laaja-alaisen erityisopettajan kanssa.

Varhaiskasvatukseen osallistuvat 0–6-vuotiaat jakautuvat seuraavasti. Punaisella vuoden 2025 lokakuun tilanne.

1-vuotiaita	2-vuotiaita	3-vuotiaita	4-vuotiaita	5-vuotiaita	6-vuotiaita	Yht.
2	7	5	5	10	4	33
2	7	1	4	4	5	23

PERUSOPETUS JA SIIHEN LIITTYVÄT PALVELUT

Perusopetuslain mukaan kunnan tehtävä on järjestää sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille maksutonta perusopetusta. Kustavin kunnan alakoulussa tarjotaan opetussuunnitelman mukaista opetusta luokille 1–6. Yläkoulu 7–9. Luokat suoritetaan Taivassalon yhtenäiskoulussa. Kivimaan koulussa annetaan yleisopetuksen lisäksi erityisopetusta osa-aikaisena luokkiin integroituneille erityisntuen päätöksille oleville oppilaille. Kivimaan koulussa on 37 oppilasta ja opetus tapahtuu yhdysluokissa. Kivimaan koulun erityisopetus on hoidettu laaja-alaisen erityisopettajan toimesta, jolla on erityisopettajan pätevyys. Koululla on koulunkäynninohjaaja, joka on oppitunneilla 3 tuntia päivässä. Sen jälkeen hän toimii iltapäiväkerhon ohjaajana. Kivimaan koulun oppilaista 18,9 % oppilaista on tehostetun tuen päätös. 8,1 %:lla on erityisen tuen päätös. Pieneen oppilasmäärään nähden erityisoppilaita on paljon. Lukuvuosittain tilanne saattaa muuttua esim. sen mukaan, tarvitaanko henkilökohtaisia avustajia erityisen tuen oppilaille.

Kivimaan koulussa on tällä hetkellä 33 oppilasta. Oppilaiden ja henkilökunnan hyvinvointiin on vaikuttanut väistötiloissa (Maininki) toimiminen lukuvuonna 2024-2025. Tällöin Kivimaan koulun

sisäilmaongelmia korjattiin. Kivimaan koulussa on kaksi koulunkäynninohjaajaa, jotka ovat aamupäivisin luokissa avustamassa ja iltapäivisin iltapäiväkerhossa. Iltapäiväkerhossa on 18 lasta. Oppimisen tuen uudistus tuli voimaan 1.8.2025. Oppilaille tarjotaan ensisijaisesti ryhmäkohtaista tukea. Mikäli se ei riitä, niin tehdään päätös oppilaskohtaisesta tukimuodosta. Lukuvuosi 2025-2026 on tuen uudistuksen siirtymäaikaa.

Oppilasennusteet/Kivimaan koulu						
Toteuma kuluneilta vuosilta punaisella						
	2021- 2022	2022-2023	2023-2024	2024- 2025	2025- 2026	2026- 2027
1. lk.	9 9	4 6	10 8	5 6	5 5	6
2. lk.	2 2	9 7	4 5	10 8	5 7	5
3. lk.	5 5	2 3	9 8	4 5	10 8	5
4. lk.	6 6	5 4	2 2	9 7	4 6	10
5. lk.	7 7	6 4	5 5	2 2	9 7	4
6. lk.	8 8	7 6	6 5	5 6	2 2	9
Yht.	37 37	33 30	36 33	35 34	35 35	39

Taulukko: Vuoden 2021 ennuste oppilasmääristä sekä toteuma vuoteen 2025

Lukio ja ammattiopistot ovat 2. asteen oppilaitoksia, jonne on mahdollista pyrkiä oppivelvollisuuden suoritettuaan. Kustavin nuoret käyvät toisen asteen oppilaitoksissa pääsääntöisesti Varsinais-Suomen alueella mm. Uudessakaupungissa, Raisiossa tai Mynämäellä. Julkisia kulkuyhteyksiä on harvakseltaan eikä ne palvele kunnolla kauempana opintojaan suorittavaa kustavilaista. Edellä

mainitusta ja oppilaitosten sijainnista johtuen iso osa peruskoulun päättävistä nuorista muuttaa Turun seudulle.

Vakka-Suomen kansalaisopisto ja musiikkiopisto tarjoavat opetusta ja harrastusmahdollisuuksia mahdollisimman tasapuolisesti eri kohderyhmille ja ikäryhmille. Opistojen opetusohjelmissa otetaan huomioon kuntalaisten toiveet sekä ajankohtaiset yleiset koulutustarpeet.

Tuki koulussa / oppilashuolto:

Koulukuraattori tarkastelee oppilaita ja opiskelijoita suhteessa lasten ja nuorten kasvuyhteisöjen kokonaisuuteen sekä tukee oppilasta hänen sosiaalisessa kasvussaan. Koulukuraattori toimii yhteistyössä oppilaan ja opiskelijan, hänen huoltajiensa, oppilasryhmien, opettajien, oppilashuollon asiantuntijoiden sekä muiden viranomaisten kanssa. Koulukuraattorin asiakastyötä säätelee koululainsäädännön ohella muun muassa lastensuojelulaki, laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista sekä sosiaalihuoltolaki. Koulukuraattori noudattaa työssään sosiaalityön ammattieettisiä periaatteita. Koulukuraattorin tehtävät voivat liittyä yksittäisen oppilaan tukemiseen, kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen tai oppilashuollon yhteistyöhön. Kouluterveydenhuoltoon kuuluu oppilaan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, vanhempien ja huoltajien kasvatustyön tukeminen, oppilaan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen ja tukeminen sekä pitkäaikaisesti sairaan lapsen omahoidon tukeminen yhteistyössä muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa sekä tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaminen, kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta sekä oppilaan terveydentilan toteamista varten tarpeelliset erikoistutkimukset. Kivimaan koulussa koulukuraattori on paikalla koulussa torstaiaamuisin ja tarvittaessa.

Psykologiseen työhön kuuluu ennaltaehkäisevä sekä kuntouttava lasten- ja koulupsykologinen työ. Koulupsykologinen työ sisältää oppilashuoltotyön, yksilölliset psykologiset tutkimukset. Koulupsykologi on tällä hetkellä terveyskeskuspsykologi U-soten alueelta. Syksyllä 2021 hänen toimenkuvansa on muuttunut ja resurssi on vähentynyt, vaikka tarve on kasvanut. Aiemmin koulupsykologi on ollut paikalla koulussa joka toinen viikko noin 3 tuntia. Nykyään suurin osa tapaamisista tapahtuu Uudessakaupungissa.

Kustavin kunta on järjestänyt opiskeluhuoltopalvelut yhteistyössä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kanssa 1.1.2023 lähtien. Opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkäri- ja terveydenhoitajapalvelujen järjestämisestä vastaa hyvinvointialue. Opiskeluhuoltohenkilöstö työskentelee yhteistyössä esiopetusyksikön, koulun henkilöstön kanssa, ja kuuluu osana opiskeluhuollon ryhmiin.

Mitoitukset ovat hieman vaihdelleet ja eläneet tähän päivään asti. Koulukuraattori on Kivimaan koululla kolmen viikon välein perjantai aamupäivisin. Terveystenhoitaja on paikalla joka toinen keskiviikko aamupäivisin. Koulupsykologin palveluita saadaan tarvittaessa. Koulupsykykarin palveluja on tarjolla tarvittaessa 5.luokkalaisille ja heitä vanhemmille oppilaille.

Kouluterveydenhuollon henkilöstö ja koulupsykologit kirjaavat oppilaiden yksilötapaamiset potilaskertomuksiin ja muihin potilasasiakirjoihin ammattialaansa koskevien säännösten ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueen antamien ohjeiden mukaisesti, ja koulukuraattori asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen, jossa asiakastietojärjestelmänä on Pro Consona.

Kouluterveyskyselyn tuloksia ei ole saatavissa johtuen oppilasmäärien vähäisyydestä.

HYVINVOINTIPALVELUT

Kulttuuri- ja kirjastopalvelut

Kulttuuripalveluita tarjoavat kirjasto sekä kulttuuri- ja museotoimi. Kustavin kunnan kulttuuripalvelut edistävät asukkaiden hyvinvointia omalla toiminnallaan sekä yhteistyöllä paikallisten yhdistysten kanssa. Kulttuuripalveluiden tehtävänä on luoda edellytyksiä taiteen ja kulttuurin tekemiselle, kokemiselle ja jakamiselle Kustavissa. Kulttuuripalvelut huolehtivat osaltaan lasten ja nuorten kulttuuri- ja taidekasvatuksesta järjestämällä muun muassa kulttuuritapahtumia sekä taide- ja kotiseutukasvatusta.

Lapsille ja nuorille järjestetään kesäisin monitaidekerho, jossa tutustutaan erilaisiin taiteentekemisen menetelmiin ja tapoihin. Vuosittain järjestettävän Mörk Ö -viikon suunnittelussa huomioidaan monin tavoin lapset ja nuoret, joille suunnattua ohjelmaa on useana päivänä.

Vuosittain kunta on järjestänyt lapsille suunnattuja teatteriesityksiä Kustavissa. Näitä on toteutettu myös yhteistyössä Taivassalon kunnan ja paikallisten yhdistysten kanssa. Kauden aikana toteutettiin hanke, jossa hyödynnettiin Hali-koiraa lukemisen tukena alakoululaisille.

Suosittua monitaidekerhoa järjestettiin kauden alkuvuosina.

Koululaiset vierailevat säännöllisesti saaristolaimuseossa.

Yleisten kirjastojen kirjasto- ja tietopalvelujen tavoitteena on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastamiseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Kustavin kirjastossa panostetaan erityisesti lasten ja nuorten kirjastotyöhön. Kirjasto tukee koulun kasvatus- ja opetustyötä. Kirjasto on tila, johon kaikki voivat tulla maksutta.

Kirjaston kertomuskautta on vaikeuttanut merkittävästi alkuperäisten tilojen sisäilmaongelmat sekä osoitettujen väistötilojen sisäilmaongelmat. Väistötilat eivät ole myöskään vastanneet nykyaikaisen lasten- ja nuorten kirjastotoiminnan vaatimuksia. Tämän vuoksi itse kirjastossa tapahtuva kohderyhmän ohjattu toiminta on ollut vähäistä. Satutunteja on pidetty säännöllisesti päiväkodilla.

Liikuntapalvelut ja harrastukset

Kustavissa on pieneksi paikkakunnaksi varsin monipuoliset mahdollisuudet harrastaa liikuntaa. Liikuntapaikkoja ovat muun muassa liikuntasali, urheilukenttä sekä leikkipuistot. Paikkakunnalla toimii aktiivinen urheiluseura, jonka toiminnassa on mukana säännöllisesti yli puolet kouluikäisistä lapsista. Lapsille on tarjolla urheiluseuran kautta futsalia, salibandya ja urheilukoulua. Kesäisin tarjolla on yleisurheilua ja jalkapalloa.

Nuorille ja lapsille harrastusryhmiä Kustavissa tarjoaa Meri-Vakan 4H-kerho, Kustavin VPK, Art teatro, Kustavin Talonpoikaispurjehtijat.

Kustavin kunta on mahdollistanut perinteisesti kaikille alle 18-vuotiaille kustavilaisille kesätöitä. Vapaa-aikatoimi ja kansalaisopisto ovat aktiivisesti mukana kuntalaisten liikuttamisessa esimerkiksi erilaisten liikunnallisten ryhmien, kerhojen ja kilpailujen kautta. Vapaa-aikatoimella on lisäksi varsin kattava liikuntavälineistö, jonka välineitä voivat erilaiset ryhmät, koulut sekä yksittäiset lapset ja

nuoret hyödyntää ilmaiseksi. Lasten ja nuorten harrastuneisuutta tuetaan maksuttomilla ja edullisilla liikuntamahdollisuuksilla.

Paikalliset yhdistykset ja Vakka-opisto järjestävät säännöllistä harrastustoimintaa erityisesti lapsille. Nuorille suunnattuja harrastusryhmiä on tarjolla vähän, jos ollenkaan. Kunnan resurssit ohjatun toiminnan järjestämiseen ovat pienet. Kunnan avustushjeet on uudistettu tavoitteena kannustaa yhdistyksiä itse toiminnan järjestämiseen. Niin kunnan kuin yhdistysten ohjatun toiminnan järjestämistä vaikeuttaa ammattitaitoisen ohjausresurssien heikko saatavuus. Varsinkin nuorille suunnatun ohjatun toiminnan järjestämistä rajoittaa nuorten vähäinen määrä, joten toiminnan kannalta järkevien ryhmäkokojen saaminen toimintaan on haasteellista.

Kunnassa on olemassa rakennettuja perusliikkumisympäristöjä, kuten sisäliikuntatilat ja luontopolut. Tilat ja alueet eivät vastaa kaikilta osin nykyaikaisia lasten ja nuorten liikuntaharrastusympäristöjä. Lisäksi tilojen ja alueiden kunnossapidon heikko taso ei paranna tilojen ja alueiden houkuttelevuutta liikkumiseen.

Vähäisten oppilasmäärien vuoksi vertailukelpoista tilastotietoa ei ole saatavissa Move-tuloksista. Yläkoululaisten osalta tuloksia ei ole lainkaan saatavissa. Move-tulokset vuosilta 22-24 kertovat Kustavin kunnan 5.luokan oppilaiden fyysisen toimintakyvyn olevan linjassa valtakunnallisten tulosten kanssa. Valtakunnallisten tulosten mukaan 30-40% ikäluokasta on heikko fyysinen toimintakyky.

Kunta ja paikalliset yritykset palkkaavat kesäkaudella myös alle 18-vuotiaita. Harva aktiivisesti kesätoita hakeva kustavilainen yli 15-vuotias jää ilman kesätoita.

Nuorisotyö

Nuorisotyön toiminta-ajatuksena on tukea lasten ja nuorten kasvua sekä osallisuutta. Nuorisotyö pyrkii tarjoamaan mielekkäitä ajanviettopaikoja sekä antamalla vaikuttamismahdollisuuksia nuorten asioihin kunnassamme. Lähtökohtana on siten lasten ja nuorten omien toiveiden huomioonottaminen toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa sekä heidän osallistamisensa näihin toimintoihin. Näin pyritään tukemaan nuorten valmiuksia vastuunottoon ja tulevaisuuden rakentamiseen sekä ehkäisemään syrjäytymistä. Nuorisotyön tavoitteena on olla mahdollisimman helposti lähestyttävää ja saavutettavaa. Nuorisotyön keskeinen toimintapiste on nuorisotila, mutta työtä pyritään tekemään myös entistä enemmän muissa toimintaympäristöissä, missä nuoret aikaansa viettävät. Lasten ja nuorten toiveita ja näkökulmia pyritään hyödyntämään ja heitä myös täten osallistuttamaan. Säännöllisesti kysytään lapsilta ja nuorilta kyselyn avulla toiveista. Lapsista ja nuorista koostuva organisoitu osallisuusryhmä on nuorisovaltuusto.

Kustavin nuorisotyö koostuu talotoiminnasta ja epäsäännöllisesti tehdyistä retkistä ja tapahtumista. Mennyttä valtuustokautta hankaloitti nuorisotyön osalta korona ja sen jälkeen ilmenneet tilaongelmat. Koronan vuoksi nuorisotilat olivat suljettuna kohtalaisen pitkään. Erilaisia korvaavia kokeiluja yritettiin keksiä, kuten digitaalista nuorisotyötä, mutta resursseja oikeasti tavoittavaan digitaaliseen nuorisotyöhön ei ollut. Nuorisotalo suljettiin vuoden 2024 alussa johtuen lasten ja nuorten sisäilmatyypisistä oireilusta. Myöhemmin tiloihin tehtiin kuntotutkimus, joka vahvisti isot kosteusvauriot rakenteissa. Väistötilojen kartoituksessa meni pitkään, jonka aikana yritettiin keksiä korvaavaa toimintaa.

Nuorisotalotoimintaa suunnattiin kauden alussa selkeästi enemmän varhaisnuoriin eli alakouluikäisiin, koska yläluokkalaisia tai sitä vanhempia kävi verrattain vähän talolla. Tavoitteena oli elvyttää uudelleen nuorisoiäisten talolla käynti pidemmällä aikavälillä. Alakoululaisia on alkanut

käymään nuokkarilla suhteessa paljon koko ikäryhmän kokoon nähden. Väistötilassa on omat haasteensa, joten optimaaliseen talotoimintaan ei olla vielä päästy.

Nuorisotyössä on ollut käytettävissä hanketyöntekijä vuosina 2024 ja 2025. Hankkeen tavoitteena on ollut kehittää nuorisotyötä monin eri tavoin. Hanke on yhteinen Taivassalon kanssa ja sille on haettu jatkoa. Loppukaudesta em. hanketyöntekijä on pääsääntöisesti ohjannut talotoimintaa.

Yläkoulussa opiskelevia kustavilaisia on 15 henkilöä. Opiskelijoita (16-20-vuotiaita) 2.asteen oppilaitoksissa eri puolilla maakuntaa on n. 20 hlö. Näistä suurin osa asuu opiskelupaikkakunnallaan.

Nuorisotalolla kävijöille ja heidän huoltajillensa järjestetään kahden vuoden välein asiakastytytyväisyyskysely.

Kertomuskauden aikana nuorisovaltuusto on kokoontunut noin neljä kertaa vuodessa. Nuorisovaltuustolle esitetään lausuntopyyntöjä muista toimielimistä todella harvoin. Valtuustolla on edustajat sivistys- ja rakennuslautakunnassa sekä kunnanvaltuustosta. Lisäksi nuorisovaltuuston edustaja on alueellisessa hyvinvointialueen nuorisovaltuustossa.

Etsivä nuorisotyö

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa hänet sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan ja itsenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivää nuorisotyötä tehdään ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta (Nuorisolaki 20.8.2010/693.). Etsivä nuorisotyö tarjoaa maksutonta ohjaus- ja neuvontapalvelua 15–29-vuotiaille nuorille. Tämän ikäisiä nuoria oli Kustavissa 69 vuonna 2020. Heistä noin kahdeksan tulee jäämään tai on jäänyt vaille toisen asteen tutkintoa tähän asti Kustavissa. Uudella pidennetyllä oppivelvollisuuslailla toivotaan tähän muutosta.

Kohderyhmän ikäisiä nuoria oli Kustavissa 51 syyskuussa vuonna 2025. Etsivä nuorisotyö järjestettiin omana toimintana hyvinvointikoordinaattorin toimesta vuoteen 2025. Kolmen kunnan (T:salo, Vehmaa ja Kustavi) yhteinen etsivä nuorisotyöntekijä aloitti kesällä 2025. Tähän saatiin Avin hankerahoitusta.

Kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteet

Hyvinvointialue uudistuksen myötä kunnille jäi velvoite kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Mitä kaikkea edistäminen pitää sisällään hakee vielä jonkun verran paikkaansa. Kustavin kunnan osalta suoria toimenpiteitä lapsiin ja nuoriin kohdistuen on seuraavat:

Vauvaraha

Kustavin kunta maksaa vuoden 2021 aikana syntyneistä kustavilaisista vauvoista vauvarahan. Vauvaraha on kokonaisuudessaan 1000 €/lapsi, joka maksetaan kahdessa erässä siten, että lapsen synnyttyä maksetaan 500 € ja lapsen täytettyä vuoden maksetaan 500 €. Lapsen ja hänen huoltajansa tulee olla kirjoilla Kustavissa hakemuksen jättämispäivänä. Vauvaraha on saajalleen veronalaista ansiotuloa. Vauvarahaa haetaan hakemuksella, joita on saatavilla kunnan verkkosivulta ja kunnanvirastolta. Kunta muistaa vauvarahan lisäksi myös Kustavi-aiheisella bodylla.

Vauvarahan maksamista on jatkettu edellä kuvatulla tavalla vuosittain.

ENNALTA EHKÄISEVÄT JA VARHAISEN TUEN LAPSIPERHEPALVELUT

Lasten, nuorten ja perheiden sosiaalipalvelut ovat tukemassa kustavilaisia eri elämänvaiheissa ja -tilanteissa. Toiminnan perustana on toimiva yhteistyö asiakkaiden ja eri yhteistyötahojen kanssa. Eri palvelumuodoilla edistetään ja vahvistetaan asukkaiden sosiaalista hyvinvointia, turvallisuutta ja omatoimisuutta

Kustavin ennaltaehkäisevät ja varhaisen tuen lapsiperhepalvelut koostuvat perheneuvolasta, yhteisöllisestä oppilashuollosta, psykologipalveluista, lapsiperheiden kotipalvelusta ja Sosiaalihuoltolain mukaisista palveluista. Sosiaalihuoltolain mukaan (10 §) kaikilla kunnan viranomaisilla on velvollisuus pyrkiä tukemaan vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Kasvatuksen tukemisella tarkoitetaan laajasti ottaen kaikkia sellaisia eri viranomaisten yhteistyöhön perustuvia toimia, joilla pyritään kehittämään lapsiperheiden ja heidän välittömän arkiympäristönsä mahdollisuuksia edistää lasten suotuisaa kasvua ja kehitystä.

Ennaltaehkäisevä terveydenhuolto

Ennaltaehkäisevän terveydenhuollon palveluihin kuuluvat äitiys- ja lastenneuvolapalvelut sekä kouluterveydenhuolto ovat pääasiallisesti ennaltaehkäisevää toimintaa, jonka sisältö ja tavoitteet on tarkasti määritelty Valtioneuvoston asetuksessa neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (2011). Uudenkaupungin yhteistoiminta-alueen terveyskeskus (U-sote) tarjoaa kustavilaisille lastenneuvola-, äitiysneuvola-, perhesuunnitteluneuvola- ja muuta ehkäisevän terveydenhuollon palveluita kuten rokotustoimintaa, neuvolan perhetyötä sekä lapsen suun terveydenhuollon ehkäisevät käynnit. Lasten kuntoutustyöryhmän kautta järjestetään tarvittaessa arviointi- ja terapiakäynnit puhe- ja toimintaterapiaan.

Perheneuvola

U-soten perhekeskuksen kautta on saatavilla perheneuvolan palveluita. Perheneuvolan tehtävänä on tukea ja edistää lasten ja nuorten myönteistä kehitystä järjestämällä ohjausta ja neuvontaa ja muuta asiantuntija-apua ihmissuhteisiin, perhe-elämään ja lasten kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä sekä tutkimusta ja hoitoa lasten kasvatukseen ja perhe-elämään liittyvissä ongelmissa

Neuvolan perhetyö

Neuvolan perhetyö on ennaltaehkäisevää, muuta neuvolatyötä täydentävää vapaaehtoista palvelua pikkulapsiperheille jo odotusajasta lähtien. Se on maksutonta, luottamuksellista, lyhytkestoista, yhdessä perheen kanssa suunniteltua ja tavoitteellista. Neuvolan perhetyö on keskusteluapua, ohjausta, neuvontaa sekä yhdessä tekemistä. Tavoitteena tukea perhettä löytämään omia

voimavaroja ja keinoja selviytyä erilaisista pikkulapsiperheiden haasteista. Perhetyötä tekee perhetyöntekijä (terveydenhoitaja, joka toimii yhteistyössä äitiys- ja lastenneuvolan terveydenhoitajien kanssa.

Yhteisölliseen oppilashuoltoryhmä

Kivimaan koulun yhteisölliseen oppilashuoltoryhmään kuuluvat rehtori, luokanopettajat, laaja-alainen erityisopettaja, vanhempien edustaja, terveydenhoitaja, vastaava kuraattori, koulukuraattori ja tarvittaessa muita asiantuntijoita. Yksilölliseen oppilashuoltoryhmään kuuluu rehtori, laaja-alainen erityisopettaja, koulukuraattori, terveydenhoitaja, terveystieteiden psykologi ja tarvittaessa muita asiantuntijoita. Suurin osa työstä on yksilötyöskentelyä oppilaiden ja heidän perheidensä kanssa, mutta tuen oikea-aikaisuuden ja oikean palvelun löytämiseksi tarvitaan koko oppilashuollon ja muiden lapsiperheitoimijoiden työpanosta. Taivassalon ja Kustavin oppilashuoltosuunnitelman päivitys on kesken.

Kivimaan koulun yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä kokoontuu kaksi kertaa lukukaudessa. Opiskeluhoitoryhmä kokoontuu suunnittelemaan oppimisympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta, sosiaalista vastuullisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllisessä opiskeluhoitoryhmässä käsitellään mm. koko koulun oppilaiden yleiseen hyvinvointiin liittyviä asioita ja suunnitellaan toimintaa hyvinvoinnin edistämiseksi. Kouluviihtyvyysselvitysten tulokset tarkastellaan ryhmässä, seurataan koulupoissaoloja ja mietitään hyvinvointiin liittyviä ajankohtaisia asioita. Koulun sisäilma- ja väistötila-asiat ovat olleet ryhmässä esillä useasti, koska ne ovat vaikuttaneet oppilaisiin ja henkilökuntaan merkittävästi muutaman vuoden ajan. Kokoonpano on muuttunut hieman lähtötilanteesta. Koulun puolelta ryhmään osallistuvat rehtori, luokanopettajat, laaja-alainen erityisopettaja ja tarvittaessa vanhempien edustaja. Varhan puolelta ryhmään kutsutaan terveydenhoitaja, kuraattori ja psykologi. Kustavin kunnan opiskeluhoitosuunnitelma on päivitetty 16.11.2023.

Uudenkaupungin yhteistoiminta-alueen terveystieteiden keskus tarjoaa kustavilaisille terveystieteiden psykologin palvelut neuvolaikäisille lapsille ja heidän vanhemmilleen, sekä perusasteen oppilaiden koulupsykologipalveluja. Lastenneuvolasta, päivähoitosta ja koulusta voidaan ohjata psykologille tai kustavilainen voi myös itse ottaa yhteyttä psykologiin, lähetettävä ei tarvita. Terveystieteiden psykologin kanssa voit selvittää esim. vanhemmuuteen, lasten kasvatukseen, kehitykseen, käytökseen ja oppimiseen liittyviä kysymyksiä. Mahdollisimman pitkälle kaikki hoidot ja tutkimukset pyritään tekemään Kustavin kunnan omalla tiimillä, johon kuuluvat kouluterveydenhoitaja ja kuraattori, psykologi, sosiaalityöntekijä, perhetyöntekijä sekä luonnollisesti vanhemmat sekä varhaiskasvatuksen väki ja opettajat.

Lapsiperheiden sosiaalityö ja muut sosiaalihoitolaisten mukaiset palvelut

Lapsiperheiden sosiaalityön tehtävänä on tukea lasta ja hänen perhettään niin, että lapsi voi kasvaa ja kehittyä omassa kodissaan saaden osakseen turvallisen kasvuympäristön, tasapainoisen ja monipuolisen kehityksen sekä erityisen suojelun. Tavoitteena on tunnistaa kustavilaisten lapsiperheiden tuen tarpeet mahdollisimman varhain. Lapsen hyvän kasvun ja kehityksen tukeminen lapsiperheiden sosiaalityön ja sosiaalihoitolaisten mukaisin keinoin tapahtuu kotona, varhaiskasvatuksessa, koulussa ja vapaa-ajan parissa yhdessä ja yhteistyössä vanhempien ja moniammatillisten toimijoiden kanssa. Sosiaalihoitolaisten mukaiset palvelut perustuvat

vapaaehtoisuuteen. Sosiaalihuoltolain mukaiset perheiden palvelut ovat ensisijaisia suhteessa lastensuojelun palveluihin. Sosiaalihuoltolain mukaisia palveluita lapsiperheille järjestetään kustavilaisilla sosiaalitoimissa joko omana toimintana, yhteistoimintana lähialueen kuntien tai maakunnan kanssa tai ostopalveluna.

Sosiaalihuollon palvelut edellyttävät palvelutarpeen arvioinnin laatimista. Kustavissa palvelutarpeen arvio laaditaan sosiaalityöntekijän ja sosiaaliohjaajan kanssa. Arvio tulee vireille asiakkaan omasta pyynnöstä tai huoli-ilmoituksen kautta. Palvelutarpeen arviossa mahdollisesti esiin tulevista tuen tarpeista ja palveluista sovitaan asiakassuunnitelmassa lapsi- ja perhekohtaisesti ja kunnan on järjestettävä palvelut asiakassuunnitelman mukaisesti. Sosiaalihuoltolain mukaisia tukipalveluita voivat olla esimerkiksi perhetyö, tukihenkilö tai -perhe tai taloudellinen tuki. Lapsiperheiden sosiaalityössä laaditut suunnitelmat tehdään tarvittaessa yhteistyössä esim. psykiatristen palveluiden kanssa, jolloin perheen palvelut rakentuvat kokonaisuudeksi. Lastensuojelulain mukaisia palveluita järjestetään tilanteessa, jossa sosiaalihuoltolain mukaiset tukitoimet eivät ole riittäviä.

Lapsiperheiden kotipalvelu

Lapsiperheiden kotipalvelu on esimerkiksi perheen arkirutiinien, vanhemmuuden ja toimintakyvyn tukemista sekä välttämätöntä kodinhoitoapua. Kotipalvelun myöntämisen edellytyksenä on palvelutarpeen arvio, jonka laativat sosiaalityöntekijä ja sosiaaliohjaaja. Palvelu on tarkoitettu perheille, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia. Asia tulee vireille sosiaalitoimistoon joko perheen omasta pyynnöstä tai perheen ja esimerkiksi koulun työntekijän yhdessä tekemän huolenilmaisun kautta. Sosiaalityöntekijä ottaa asian hoitaakseen seitsemän arkipäivän sisällä ja palvelutarpeen arvio tehdään perheen ja muiden yhteistyötahojen kanssa viimeistään kolmen kuukauden aikana tulleesta ilmoituksesta. Työskentelyssä korostuu perheen kuuleminen ja lapsen etu.

Perheoikeudelliset palvelut

Perheoikeudellisen yksikön palveluihin kuuluvat isyyden ja äitiyden vahvistaminen ja selvittäminen, lapsen ja puolison elatusavun turvaaminen, lapsen huollon ja tapaamisoikeuden turvaaminen, adoptioneuvonta, tapaamisten ja vaihtojen tuki ja valvonta. Kustavin kunnan perheoikeudelliset palvelut tuottaa Turun kaupunki. Perheoikeudellisen yksikön pysyvät toimipisteet sijaitsevat Turussa, Salossa, Paraisilla ja Laitilassa. Lisäksi lastenvalvojan vastaanottoja järjestetään Naantalissa, Kaarinassa, Liedossa, Somerolla, Mynämäellä, Maskussa, Paimiossa ja Kemiönsaarella ajanvarauksella. Ajanvarauksen lastenvalvojalle voi tehdä haluamalleen toimipisteelle tai vastaanotolle. Perheoikeudellisen yksikön ohjaajilta saa tietoa eropalveluista ja voi varata ajan erotilanteen akuuttiajoille. Lisäksi ohjaajalta saa apua ja neuvontaa liittyen valvottuihin ja tuettuihin tapaamisiin sekä valvottuihin vaihtoihin. Ohjaajille voi varata ajan eri toimipisteille tai walk in - palveluihin Turussa.

Sosiaalipäivystys

Sosiaalipäivystystä järjestetään ympärivuorokautisen lasten ja muiden ikäryhmien kiireelliseen sosiaalipalveluiden tarpeeseen. Sosiaalipäivystyksen asiakkaita ovat kaikki kiireellisesti hoivaa, turvaa ja apua tarvitsevat. Virka-aikainen sosiaalipäivystys on Kustavissa järjestetty sosiaalitoimissa. Virka-ajan ulkopuolella Turun Sosiaalipäivystys palvelee koko Varsinais-Suomen maakuntaa kaikenikäisiä kiireellisten sosiaalipalveluiden tarpeessa olevia ja vastaa myös psykososiaalisen tuen

organisoinnista onnettomuus- ja kriisitilanteissa. Sosiaalipäivystykseen saa yhteyden vuorokauden ympäri puhelimitse p. (02) 262 6003.

LAPSI- JA PERHEKOHTAINEN LASTENSUOJELU

Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lastensuojelulain 27 §:n mukaan lastensuojeluasiakkuus alkaa, kun sosiaalityöntekijä toteaa palvelutarpeen arvioinnin perusteella, että lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai ne eivät turvaa lapsen terveyttä ja kehitystä tai lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään ja lapsi tarvitsee nimenomaan lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia. Palvelutarpeenarvointi tulee vireille joko lastensuojeluilmoituksesta, asiakkaan tai perheen omasta pyynnöstä tai muulla tavoin sosiaalitoimen tietoon tulleen asiana. Lastensuojelulaki määrittelee ne viranomaiset ja tahot, joilla on lakisäänteinen velvollisuus tehdä suullinen tai kirjallinen ilmoitus lastensuojeluntarpeesta olevasta lapsesta kunnan sosiaalitoimelle. Näiden lisäksi myös yksityishenkilö voi tehdä lastensuojeluilmoituksen joko omalla nimellään tai nimettömänä.

Lastensuojelupalveluista avohuollon tukitoimet ovat aina ensisijaisia. Avohuollon tukitoimia voivat olla mm. tehostettu perhetyö, perhekuntoutus sekä avohuollon sijoitus. Lapsen edun niin vaatiessa myös huostaanotto ja lapsen sijoittaminen kodin ulkopuolelle on mahdollista. Huostaanotto on lastensuojelupalveluiden viimesijaisin keino turvata lapsen kasvu ja kehitys. Huostaanottoon ja sijaishuoltoon turvaudutaan silloin, kun kodin olosuhteet tai lapsen oma käyttäytyminen uhkaavat vaarantaa vakavasti lapsen terveyttä tai kehitystä. Huostaanoton päätyttyä nuorella on oikeus saada lastensuojelun jälkihuoltoa 25 ikävuoteen saakka. Kaikissa lastensuojelupalveluissa pyritään hyvään ja toimivaan yhteistyöhön lapsen ja hänen perheensä sekä muiden lapsen verkostoon kuuluvien kanssa. Lapsella on aina oikeus tulla kuulluksi lastensuojelupalveluista päätettäessä.

Kustavissa ei ole yhtään lasta sijaishuollon piirissä. Kustavissa sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain mukaista työtä tekee sosiaaliohjaaja ja sosiaalityöntekijä.

Tällä hetkellä Kustavissa on yksi lapsi sijaishuollon piirissä.

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMAN TAVOITTEET

Kustavin Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuoteen 2025 pitää sisällään seuraavat yltäason tavoitteet:

- 1. Huomaamisen kulttuuri.** Esimerkiksi: Kannustavat kohtaamiset, elämänhallinnan lisääminen sekä yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisääminen.
- 2. Terveiden ja hyvinvoinnin tukeminen.** Esimerkiksi: lasten, nuorten ja perheiden liikunta sekä ruutuajan vähentäminen - harrastusmahdollisuuksien ylläpitäminen ja kehittäminen.
- 3. Lapsiperheiden tuen edistäminen.** Esimerkiksi: vanhemmuuden vahvistaminen sekä lasten ja nuorten sosiaalisten taitojen ja tunnetaitojen kehittäminen.

Tarkempi suunnitelma 2022–2025 ja suunnitelman toteuma vuosilta 2022–2025

TAVOITE	TOIMENPIDE	VASTUUTAHO	TOTEUMA
Kouluhyvinvoinnin lisääminen	Kiusaamiskokemusten vähentäminen	Sivistystoimi	Kiusaaminen selkeästi vähentynyt. Selkeät toimintaohjeet puuttumiseen.
Kaikki varhaiskasvatusikäiset lapset ovat varhaiskasvatuksen piirissä	Maksuttomuuden jatkuminen Resurssien turvaaminen	Sivistystoimi Sosiaalitoimi	Toteutunut
Ennaltaehkäisevien sosiaalipalveluiden säilyttäminen lähipalveluna	Poikkihallinnollisen yhteistyön jatkuminen kunnan alueella hyvinvointialueelle siirryttäessä	Sosiaalitoimi	Hyvinvointialueen sosiaalipuolen rakenteet ovat olleet muutoksen kourissa aloittamisesta lähtien. Tästä johtuen ylipäättään ennaltaehkäisevien sosiaalipalveluiden saatavuus on ollut rajoitettua.
Vapaa-ajanpalveluiden kehittäminen	Resurssien turvaaminen Avustukset yhdistyksille	Sivistystoimi	Kauden loppupuolella saatiin yhteinen nuorisotyön hanketyöntekijä Tsalon kanssa, hanke päättyy vuoden 2026 alussa. Kaudella uudistettiin avustusohjeet ja –kriteerit, periaatteella enemmän toimintaa järjestävä saa enemmän avustusta.
Yhteistyön kehittäminen kunnan, vanhempien ja järjestöjen kesken	Yhteiset tapahtumat ja kokoukset	Sosiaalitoimi Sivistystoimi	Säännöllisen epäsäännöllisesti on pidetty yhteisiä tilaisuuksia yhdistysten kanssa ja tietysti vanhempainillat yms. kuuluvat normaaliin toimintaan.
Medialukutaidon lisääminen Ruutuajan vähentäminen	Koulutukset	Sivistystoimi	Pidetty (MLL vanhempainilta asiaan liittyen, jaettu etävanhempainiltakutsuja koulupäivän aikana ei käytetä puhelimia.

Lasten, nuorten ja perheiden liikunnan lisääminen	Järjestöyhteistyö Liikuntapaikkojen kehittäminen	Sivistystoimi	Järjestetty säännöllisesti tapaamisia yhdistysten kanssa. Kertomusjakson aikana koulun lähiliikuntapiha valmistui sekä kaksi luontopolkua.
---	--	---------------	--

Suunnitelman toteutumisen edellytyksenä on, että suunnitelmaan sitoutuvat ennen kaikkea päättäjät, kunnan eri yksiköt ja työntekijät. Lisäksi suunnitelman toteutumiseksi tarvitaan yhteistyötahojen, kuten viranomaisten, seurakunnan, järjestöjen ja seurojen tukea ja osaamista. Yhteistyöllä kaikkien osaaminen yhdistetään kuntamme lasten ja nuorten parhaaksi.

Työn kokonaisvaltaisena tavoitteena on osallistuminen kustavilaisten perheiden hyvinvoinnin rakentamiseen yksilöllistä kasvua, vanhemmuutta ja perheen arvoja kunnioittaen. Näiden lisäksi pyrimme lujittamaan kasvatusyhteistyötä.

HYVINVOINTISUUNNITELMAN SEURANTA JA ARVIOINTI

Kustavin kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on laadittu ohjaamaan lasten ja nuorten hyvinvointia edistävää työtä. Suunnitelman toteutumisen edellytyksenä on, että suunnitelmaan sitoutuvat ennen kaikkea päättäjät, kunnan eri yksiköt ja työntekijät. Lisäksi suunnitelman toteuttamiseksi tarvitaan kaikkien yhteistyötahojen, kuten viranomaisten, seurakunnan, järjestöjen ja seurojen tukea ja osaamista. Yhteistyöllä kaikkien osaaminen yhdistetään kuntamme lasten ja nuorten parhaaksi. Suunnitelman tavoitteissa on myös huomioitu kunnan muissa suunnitelmissa olevat tavoitteet ja toimenpiteet. Erilaisia tutkimuksia, kuten kouluviihtyvyysskysely, on hyödynnetty suunnitelmaa tehtäessä. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma tarkastetaan vuosittain lokakuussa, jolloin kunnan eri yksiköt raportoivat kokouksessa suunnitelman toteutumisesta omalta osaltaan. Suunnitelmaa hyödynnetään vuosittain tehtävien toimintasuunnitelmien teossa.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman seurantaryhmänä toimii hallituksen nimeämä ryhmä. Seurannan ja arvioinnin kohteena ovat erityisesti muutokset lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilassa, kunnan yksiköiden tuottamien palveluiden toimivuus, lasten ja nuorten elinolot kunnassa sekä tämän suunnitelman tavoitteiden toteutuminen. Edellä mainittuja asioita seuraamalla saadaan muodostettua kuva siitä, miten lapset ja nuoret voivat kunnassa ja mitä voisimme tehdä heidän hyvinvointinsa edistämiseksi.

Kukin taho raportoi tavoitteiden toteutumisesta vuosittain, ja yhteenvedon tekevät lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman valmistelijat.

Pienet ikäluokat tuovat haasteita. Joskus ikäluokkaa saattaa edustaa vain yksi henkilö. Tällöin opetus ja kasvatus lapsen edun mukaisesti tulee haastavaksi. Ryhmämuotoiseen harrastustoimintaan on haasteellista saada paikallisesti riittäviä ryhmäkokoja, kesäkaudella on saatu ”apuja” vapaa-ajanasukkaiden lapsista. Toisaalta pienet ryhmäkoot mahdollistavat ketterän toiminnan ja kaikkien osallistujien huomioimisen ja lähes aina ryhmissä on tilaa. Lasten ja nuorten toiminta vaatii omanlaisensa tilat ja alueet, jotka ovat suunniteltu heitä varten. Tämä on taloudellisesti haastavaa.

Lasten ja nuorten monimuotoisemmat harrastustoiminnot ovat lähes poikkeuksetta automatkan päässä maakunnassa. Pitkät etäisyydet kuormittavat vanhempia ja muita läheisiä.

Pienessä kunnassa on voimissaan vielä yhteisöllisyyttä. Tämä tukee lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointia. Toisaalta pienet piirit voivat nostaa puuttumisen kynnyistä ja myös edistää juorujen leviämistä.

Tavoitteita ja niiden toteutumista on osaltaan seurattu osana muuta normaalia toimintaa niin sivistystoimen hallinnon kehittämisryhmässä, lautakunnassa kuin myös vuosittain tehtävissä talousarvio- ja tilinpäätösdokumenteissa. Hyvinvointityöryhmä ei ole tavoitteiden toteutumista seurannut.

Lasten ja nuorten hyvinvointia mitataan valtakunnallisesti monin eri kyselyin ja testein. Näitä ovat esimerkiksi kouluterveyskysely ja move-testit. Kustavin osalta merkittävän haasteen tutkimustiedon hyödyntämiseen tuottaa valtakunnallisten mittaritietojen puuttuminen Kustavin osalta johtuen lasten ja nuorten ikäryhmien pienestä koosta. Esimerkiksi kouluterveyskyselystä ja Move-testeistä ei saada vertailukelpoisia tuloksia. Myös sosiaali- ja terveydenhuollon puolelta nousee sama haaste.